

www.narodny

divadelný sitcom

3. časť

Dodo Gombár, Róbert Mankovecký

cintorin.sk

SCÉNU, STAVBU,
OSVETLENIE, ZVUK,
REKVIZITY, KOSTÝMY
A PAROCHNE POD
VEDENÍM KAROLA
ČIČMANCA, PETRA
KLAUDÍNYHO A
MARIÁNA FRKÁŇA
REALIZOVALI: MÁRIA
BRACHŇÁKOVÁ,
ZUZANA JANKESOVÁ,
NINA MALKOVÁ,
SOŇA MUŠÁKOVÁ,
ANNA PAULOVIČOVÁ,
JURAJ BOJNICKÝ,
JAROSLAV DAUBNER,
VLADIMÍR KUBIS,
DUŠAN GABONA,
MIROSLAV KOPAS,
JÁN KURHAJEC,
MAREK MARČEK,
DANIEL KOVALČÍK,
ZDENĚK POLÁŠEK,
MATEJ NERADIL,
MATEJ ZACHAR,
PETER BARTOŠ
A DALIBOR PROČKA.

Slovenské komorné divadlo Martin
uvádza v slovenskej premiére

Dodo Gombár, Róbert Mankovecký

www.narodnycintorin.sk 3.časť

(divadelný sitcom)

dramaturgia

RÓBERT MANKOVECKÝ

scéna a kostýmy

HANA KNOTKOVÁ A.H.

hudba

RÓBERT MANKOVECKÝ

DANO HERIBAN

réžia

DODO GOMBÁR A.H.

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

predstavenie vedie

JANKA NOSÁLOVÁ

text sleduje

DARINA MÁZOROVÁ

PREMIÉRA 18. OKTÓBRA 2013 V ŠTÚDIU SKD MARTIN.

PRVÁ PREMIÉRA DIVADELNEJ SEZÓNY 2013/2014.

548. PREMIÉRA SLOVENSKEHO KOMORNÉHO DIVADLA.

OSOBY A OBSADENIE

JANKO KRÁL'

Dano Heriban

ELENA MARÓTHY-ŠOLTÉSOVÁ

Zuzana Rohoňová

KAROL KUZMÁNY

Karol Čičmanec

SVETOZÁR HURBAN VAJANSKÝ

Daniel Žulčák

HANA MELIČKOVÁ

Kamila Antalová

PES, BAČA

Dominik Zaprihač

PRIMÁTORKA

Nadežda Vladařová

PUKANEC

Tomáš Tomkuljak

HUDOBNÍK, DRAMATURG

Róbert Mankovecký

JANKO KRÁĽ

(24. 4. 1822 Liptovský Mikuláš –
23. 5. 1876 Zlaté Moravce)

V roku 1940 boli jeho pozostatky prevezené na martin-
ský Národný cintorín.

Po absolvovaní škôl v rodisku študoval na evanjelic-
kých stredných školách v Gemeri, Levoči, Kežmarku
a v Bratislave. V roku 1844 na protest proti zosadeniu Ľu-
dovíta Štúra z funkcie námestníka profesora J. Palkovi-
ča opustil bratislavské lýceum. Na začiatku revolučných
udalostí na jar 1848 organizoval s Jánom Rotaridesom
ľudové vzbury, za čo ho odsúdili na trest smrti. V januá-
ri 1849 ho údajne na základe intervencie bána Jelačiča
prepustili. Vstúpil do dobrovoľníckeho vojska, kde do-
siahol hodnosť kapitána. Po revolúcii sa stal úradníkom
štátnej správy, najskôr župným pisárom v Balážskych
Ďarmotách, zastupoval hlavného slúžneho v Modrom
Kameni a v Lučenci, od roku 1854 bol úradníkom v Čad-
ci, neskôr v Martine a v Kláštore pod Znievom a od roku
1862 prísediacim župného súdu v Zlatých Moravciach.
Bol jedným z najvýznamnejších básnikov generácie
štúrovcov, najvýznamnejším básnikom celej sloven-
skej literatúry. Už v druhom ročníku štúdií v roku 1844
publikoval v almanachu Nitra viaceré balady a spevy
(Zakliata panna vo Váhu a divný Janko, Zverbovaný,
Zabytý, či Pieseň bez mena), ktoré patria k najvýznam-
nejším dielam slovenského romantizmu. Básne Orol
a Duma bratislavská uverejnil v časopise Orol tatranský.
Ideály revolučných rokov tlmočil v básňach Krajinská
pieseň, Tri vršky, Pieseň slobodného sedliaka a Jarná
pieseň, pocity dezilúzie po revolúcii v dielach Duma

NÁRODNÝ CINTORÍN

BEZPOCHYBY PATRÍ MEDZI NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE MIESTA MARTINA. MEDZI PAMIATKAMI NAŠEJ HISTÓRIE ZÍSKAL VÝNIMOČNÉ POSTAVENIE TÝM, ŽE SA V PRIEBEHU MNOHÝCH DESAŤROČÍ STAL MIESTOM POSLEDNÉHO ODPOČINKU MNOHÝCH VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ. POMENOVANIE NEDOSTAL ÚRADNÝM AKTOM. OD POHREBU PRVÉHO PODPREDSEDU MATICE SLOVENSKEJ KAROLA KUZMÁNYHO V ROKU 1866 HO NAŠI PREDKOVIA ZAČALI TAKTO VNÍMAŤ, POSTUPNE V PUBLICISTIKE OZNAČOVAŤ A JEHO VYHLÁSENIE ZA NÁRODNÚ KULTÚRNU PAMIATKU V ROKU 1967 UŽ LEN ZAKOTVILO STAV JESTVUJÚCI VO VEDOMÍ SPOLOČNOSTI.

dvoch bratov, Rodiny vlastencov, Šahy. Svoje básnické dielo zavŕšil básňami, ktorými privítal Memorandové zhromaždenie.

Dodnes sa s určitosťou nepodarilo nájsť jeho hrob v Zlatých Moravciach. Prvý podnet na zistenie Kráľovho hrobu dal prezident Masaryk. Kráľova dcéra Anastázia v tejto súvislosti v liste napísala: *„Môj dobrý otec, chudák, leží zabudnutý. Hrob jeho neni označený. Ja a môj brat Mladen sme ďaleko. Sama trpím na ťažkú čuvovú nemoc – moja pamäť je slabá. Kde sa nachádzal jeho hrob? Keby som mohla ta ísť, ja by som ho snád' našla. Jestliže pán Masaryk, prezident, pamiatke jeho venuje pozornosť, tak myslím, môžu mu pomník dať postaviť na hocktorom prázdnom mieste starého hrobitova zlatomoravského“.* Podľa niektorých teórií umrel Janko Kráľ na chole-ru a pochovali ho aj so slamníkom a hrob dezinfikovali vápnom. Pre náhlu smrť na infekčné ochorenie neoznačili viditeľnejšie hrob, takže už začiatkom 20. storočia nepoznali jeho presné miesto. Podľa iných dohadov spáchal samovraždu. Literárny historik Rudo Brtáň tvrdil, že ho údajne ako samovraha pochovali na vtedajšom kraji cintorína, v časti pre evanjelikov. Faktom je, že v matrike veľkoslažanskej evanjelickej cirkvi je zapísaná ako príčina Kráľovej smrti „hagymáz“ – po slovensky brušný týfus.

Nepoznáme ani jeho presnú podobu. Všetky jeho štyri deti sa pomaďarčili. Kráľove busty a portréty sú vytvorené poväčšine podľa jeho syna Mladena, ktorý zomrel v roku 1940 v Maďarsku.

ELENKA ŠOLTÉSOVÁ

• 29. 9. 1876, † 19. 12. 1884

EUDAVÍT ŠOLTÉS

• 25. 8. 1837, † 22. 9. 1915

ELENA ŠOLTÉSOVÁ

ROD. MARÓTHY

SPISOVATELKA

• 6. 1. 1855, † 11. 2. 1939

UMRELI STE A ŽIVITÍ MŔŠ
SADRYTÍ JI S KRISTOM V ROBU.

BRATĚI M. J.

ELENA MARÓTHY – ŠOLTÉSOVÁ

(8. 1. 1855 Krupina – 11. 2. 1939 Martin)

Pochádzala z rodiny štúrovca Daniela Maróthyho, evanjelického farára v Krupine a Ľuboreči. Navštevovala dievčenské školy vo Veľkej a v Lučenci. Do Martina prišla v roku 1875, keď sa vydala za Ľudovíta Šoltésa. Tu sa hneď zapojila do národnej a verejnej činnosti, najmä v Živene, kde ju v roku 1880 zvolili do výboru, v roku 1885 do funkcie podpredsedníčky a v roku 1894 do funkcie predsedníčky, ktorú vykonávala do roku 1927. Stala sa vedúcou osobnosťou ženského hnutia na Slovensku.

S tým súvisela i jej redakčná a editorská práca. V roku 1910 založila a do roku 1923 redigovala časopis Živena. Vyvíjala bohatú publicistickú činnosť, písala literárno-kritické postrehy, ktoré uverejňovala v Živene, Slovenských pohľadoch, Národných novinách a Dennici. Patrila medzi najvýznamnejšie slovenské spisovateľky. Debutovala v roku 1881 poviedkou Na dedine. V roku 1894 vydala román Proti prúdu. Vrcholom jej literárneho diela sa stala kniha Moje deti. Toto dielo vzbudilo priaznivý ohlas kritiky, bolo preložené do viacerých jazykov. Moje deti sú autobiografickým pohľadom matky, ktorá prišla o obe deti (v roku 1884 zomrela Šoltésovej 9 ročná dcéra Elena a v roku 1912 jej 32 ročný syn Ivan).

KAROL KUZMÁNY

(16. 1. 1806 Brezno – 14. 8. 1866 Martin)

Pochádza z rodiny evanjelických farárov a učiteľov. Po absolvovaní stredných škôl v Dobšinej a Gemeri študoval teológiu na evanjelickom lýceu v Bratislave a od roku 1828 na univerzite v Jene. V roku 1830 sa stal kaplánom v Banskej Bystrici, v rokoch 1830 – 1832 farárom vo Zvolene, 1832 – 1849 opäť v Banskej Bystrici a v roku 1849 sa stal profesorom teológie na univerzite vo Viedni. V roku 1849 viedol národnú delegáciu, ktorá v Olomouci odovzdala panovníkovi národné požiadavky. V roku 1863 prišiel do Martina, kde ho zvolili za farára a udelili mu titul čestného meštana Martina. V tom istom roku ho zvolili za podpredsedu Matice slovenskej a spolu s prvým predsedom, katolíckym biskupom Štefanom Moyzesom, predstavovali jednotu národných snáh.

Pracoval aj literárne. Stal sa predstaviteľom slovenského preromantizmu. Napísal idylický epos Béla (1836) a filozofický román vo forme listov Ladislav (1838). V rokoch 1836 – 1838 vydával almanach Hronka, okolo ktorého sústredil mnohých slovenských a českých autorov. Písal básne i vlasteneckú poéziu, z ktorej najznámejšou sa stala hymnická pieseň Kto za pravdu horí.

SVETOZÁR HURBAN VAJANSKÝ

(16. 1. 1847 Hlboké – 17. 8. 1916 Martin)

Bol najstarším synom Anny Hurbanovej rod. Jurkovičovej a Jozefa Miloslava Hurbana. Po absolvovaní stredoškolských štúdií sa roku 1867 zapísal na Právnickú akadémiu v Bratislave, ktorú úspešne ukončil. Roku 1874 zložil advokátsku skúšku v Budapešti a stal sa koncipientom v advokátskej kancelárii v Trnave, neskôr v Pešti a v Bratislave. V rokoch 1874 – 1878 pracoval ako samostatný advokát v Skalici, vo Viedni, v Bratislave, v Námestove a v Liptovskom Mikuláši. V roku 1878 narukoval do rakúsko – uhorskej armády a zúčastnil sa na okupácii Bosny a Hercegoviny. Po návrate z vojny sa natrvalo usadil v Martine, kde sa venoval predovšetkým kultúrnej, literárnej a žurnalistickej práci. Redigoval Národné noviny, literárne časopisy Orol a Slovenské pohľady, tiež mesačník Rodina a škola. Vajanský sa vypracoval na vedúcu osobnosť a ideológa slovenskej politiky a patril k hlavným predstaviteľom konzervatívneho martinského vedenia Slovenskej národnej strany. Stal sa hlavným predstaviteľom slovenskej poézie, prózy, eseistiky a literárnej kritiky. Svojim literárnokritickým dielom glosoval literárnu tvorbu, ale aj iné oblasti umenia. S výraznou politickou činnosťou súvisela jeho publicistická práca. Uverejnil množstvo politických článkov, úvodníkov a úvah, za ktoré ho maďarská justícia viackrát poslala do väzenia. Významne sa podieľal na všetkých národných podujatiach. Zastával tiež funkciu tajomníka Živeny. Svetozár Hurban Vajanský bol jedným z iniciátorov azda najvýznamnejšej udalosti histórie martinského divadelníctva, keď aj na jeho podnet bol 30. apríla 1888 položený základný kameň výstavby martinského Národného domu.

HANA MELIČKOVÁ

(27. 1. 1900 Martin – 7. 1. 1978 Bratislava)

Do základnej školy chodila k svojmu otcovi, martinskému evanjelickému učiteľovi Jánovi Meličkovi a v rodičovskom dome získala aj hudobné vzdelanie. Potom študovala na vyššej obcodnej škole v rodisku a v rokoch 1919 – 1923 na Hudobno-dramatickom konzervatóriu v Prahe hru na klavír. Popri hodinách klavíra sa zapísala aj na hereckú tvorbu. Od roku 1923 učila hru na klavír v Martine. Prvé dotyky s divadlom získala ako ochotnícka herečka v martinskom Slovenskom spevokole. V roku 1926 sa stala členkou činohry Slovenského národného divadla v Bratislave, kde pôsobila päťdesiat rokov, až do odchodu do dôchodku v roku 1976. Debutovala postavou Salome v rovnomennej hre od Oscara Wilda. Salome bola jej obrovským úspechom, divadlo získalo talentovanú profesionálnu herečku. Od samého začiatku svojej profesionálnej kariéry dostávala hlavné postavy, zakrátko sa vyprofilovala v tragédku svetového dramatického repertoáru. Z domácej dramatickej literatúry jej boli blízke najmä drámy Tajovského a Stodolu. Jeden zo svojich vrcholných výkonov podala v Borodáčovej inscenácii Hviezdoslavovej drámy Herodes a Herodias v roku 1937. V Slovenskom národnom divadle vytvorila viac ako dvesto postáv.

Od vzniku rozhlasového vysielania v Bratislave bola stárou interpretkou poézie a prózy a stvárnila množstvo postáv v pôvodných rozhlasových hrách i v adaptáciách slovenskej klasiky. Účinkovala v mnohých televíznych inscenáciách, o niečo menej vystupovala vo filmovej tvorbe. V roku 1961 jej udelili titul národnej umelkyne.

PES DOMÁCI

(12. 3. 1987 Dražkovce – 6. 8. 1999 Martin)

Pes domáci je domestikovaný poddruh vlka dravého. Na základe početných archeologických nálezov z rôznych kútov sveta je pes považovaný nielen za prvé domestikované zviera, ale aj za prvé zviera, ktoré človek cielene choval. Z kostrových nálezov niekoľkých druhov psov sa odvodzovali a dodnes odvodzujú, dnešné plemená. Za najstaršie praplemeno bol označený takzvaný pes močiarny či rašelinný (lat. *Canis familiaris palustris Rütimeyer*), od ktorého sa dodnes odvodzujú početné plemená špicov, pinčov a teriérov. Skupina severských, vlkom podobných psov a pastierske psy sú odvodzované od psa, ktorého kostra bola objavená vo vykopávkach pri Ladožskom jazere, a ktorý dostal meno *Canis familiaris Inostranzewi*. Skupina dogovitých psov sa odvodzuje ešte aj dnes od predka nazvaného *Canis familiaris decumanus*. Z doby 4000 až 5000 rokov pred Kristom pochádza *pes bronzový* (lat. *Canis familiaris matris optimae*), z ktorého majú pochádzať ovčiarske psy. Najmladším psom má byť *Canis familiaris intermedius*, z ktorého sa zvyknú odvodzovať dnešné duriče a pudle. Mnoho psov sa preslávilo, pre ilustráciu uvedme aspoň zopár najslávnejších: Šarik, Rex, Lessie, Lajka, či Maxipes Fík.

Róbert Mankovecký

Zdroj: Zdenko Ďuriška: Národný cintorín v Martine, Matica slovenská, 2007
Bruce Fogle: Atlas psov do vrecka, Cesty, 2000

DIVADELNÉ OCENENIA SEZÓNY

DOSky

DOSky sú každoročnou anketou divadelných kritikov a teoretikov, ktorú vyhlasuje Asociácia súčasného divadla a Asociácia Divadelná Nitra. Udeľujú sa od roku 1996 počas medzinárodného divadelného festivalu Divadelná Nitra v ôsmich kategóriách – najlepšia inscenácia, réžia, mužský a ženský herecký výkon, scénografia, kostýmy, scénická hudba a objav sezóny.

Autormi projektu DOSky sú divadelná teoretička Silvia Hroncová, divadelná kritička Zuzana Uličianska a René Parák. Cenou je drevená doska zo storočného domu s postriebreným štítkom. Autorom výtvarného návrhu cien je slovenský scénograf Aleš Votava a autorom ich realizácie je akademický architekt Tomáš Lupták.

Prvým laureátom ocenenia v kategórii najlepší mužský herecký výkon sezóny bol v roku 1996 martinský herec Ján Kožuch za postavu Herca v inscenácii ... príď kráľovstvo Tvoje. Dvakrát získalo SKD Martin DOSku v hlavnej kategórii – najlepšia inscenácia – v roku 2006 Ivanov a v roku 2012 Sedem dní do pohrebu. Najúspešnejšie martinské inscenácie v tejto ankete boli Ivanov (2006 - 5 cien DOSky) a Mizantrop (2010 - 3 ceny DOSky). Z martinských divadelníkov sú držiteľmi tohto ocenenia ešte Jana Olhová, Daniel Heriban, Marek Geišberg a Róbert Mankovecký.

V ROKU 2013 ZÍSKAL MARTINSKÝ PROJEKT
WWW.NARODNYCINTORIN.SK OCENENIE DOSKY
V DVOCH KATEGÓRIÁCH. DANIEL HERIBAN ZÍSKAL ZA
POSTAVU JANKA KRÁĽA OCENENIE ZA NAJLEPŠÍ MUŽSKÝ
HERECKÝ VÝKON SEZÓNY A RÓBERT MANKOVECKÝ,
DANIEL HERIBAN A MAREK GEIŠBERG ZÍSKALI DOSKU
ZA NAJLEPŠIU SCÉNICKÚ HUDBU.

program k inscenácii
WWW.NARODNYCINTORIN.SK
3. ČASŤ

Róbert Mankovecký

foto

Branislav Konečný

fundraising a reklama

Soňa Buckulčíková

vizuál inscenácie

Ivan Bílý

layout bulletinu

Dalibor Palenčik

tlač

P+M Turany

cena

1€.

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
☎043/ 422 40 98 (spojovateľ)
www.divadlomartin.sk

riaditeľ

František Výrostko

umelecký šéf

Róbert Mankovecký

šéf výpravy

Jozef Ciller

Zriaďovateľom

Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

generálny partner

Divadlo bolo podporené
z Nadačného fondu Slovenskej sporiteľne
v Nadácii Pontis

SLOVENSKÁ
SPORITEĽŇA
Bližšie k vám

 nadácia
pontis

**Nadácia
ZSNP
a
SLOVALCO**

partner inscenácie

SKANSKA

Mercedes-Benz

partner inscenácie

Neskrotná

Nová trieda CLA

www.mercedesmartin.sk

Kombinovaná spotreba paliva: 6,2 - 4,2l/100 km; Emisie CO₂: 144 - 109 g/km.

NOVÝ MARTIN

atraktívna adresa

www.novymartin.sk

GGB

BEARING TECHNOLOGY

ROKOV YEARS
1 9 0 2 2 0 1 3

DUROPACK TURPAK OBALY

hotel

TURIEC

**NEOGRAFIA
MARTIN**

Riešenie.

V papieri ukryvame prírodu.

Žijeme v krajine, ktorú si viďme. Krajina nám dáva našu základnú surovinu – drevo – a tiež voľu takto potrebnú pre život a naše fungovanie. Na opätku odberáme drevo z dobre obhospodávaných lesov a voľa za našim podnikom je taká čistá, že v rieke Váh žijú raky a množstvo rýb, ktoré sú indikátormi čistej vody. Ľme súčasnú našu krajinu, prírodu, spoločnosť, sme súčasťou histórie, vývoja a pokroku.

Ako stabilná spoločnosť dbajúca na špecifickú kvalitu svojich výrobkov ruka v ruku s trvalo udržateľným rozvojom sme, že naša zmeta – zmeta zodpovedného podnikania – je tá správna. Už 130 rokov.

Mondi SCP, a. s., osídľuje v roku 2015 už 130 miliónov prírodných jednotiek papiera v Slovensku.

SOLUTIONS.
FOR YOUR SUCCESS.
www.mondigroup.com

 mondi scp

➤ ZNALECKÉ POSUDKY

z odborov

stavebníctvo, elektrotechnika, strojárstvo, ekonomia a manažment, ekonomika a riadenie podnikov, bytové zariadenia, energetika, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, keramika, koža a kožušnicke výrobky, obuv, textílie, drahé kovy a kamene, klenoty, hodiny, doprava cestná, priemyselné vlastníctvo, strelné zbrane a výbušniny

➤ ENERGETICKÉ AUDITY

objektívne posúdenie nákladov na energie, optimalizácia spotreby a návrhy opatrení

➤ DODÁVKY VODOMEROV

suchobežné, mokrobežné vodomery

Kontakt:

Sládkovičova 10, 036 01 Martin

Tel.: 043/4222 628, FAX: 043/4308 311

e-mail: jhs@jhs.sk, web: www.jhs.sk

~ Všetko pre vašu angličtinu

---

www.nativeschool.sk - info@nativeschool.sk
0904 159 951

Stahl

cestovní agentúra

už 20 rokov
plníme
Vaše dovolenkové
sny

www.stahl.sk
INFOLINKA +421 43 2388766

[facebook/stahlreisen](https://facebook.com/stahlreisen)

vlkomedia

RÁDIO EXPRES

divadlo podporili

medialni partneri

